

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εργαστήριο Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας
Διδασκαλείο Νηπιαγωγών

Επιστημονική Ημερίδα

Θέατρο και Εκπαίδευση: Συζεύξεις και Εφαρμογές

Σάββατο 28 Απριλίου 2012
Ώρα έναρξης: 9:30 π.μ.
Πανεπιστημιούπολη Γάλλου
Αμφιθέατρο Γ2

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

9:30 π.μ. Έναρξη - Χαιρετισμοί

9:45 π.μ. *Μαρίνα Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά*, Κατηγορίες Αισθητικών Δραστηριοτήτων: Παραδείγματα για τη Θεατρική Αγωγή

10:15 π.μ. *Ανδρέας Φουντουλάκης*, Η Θεατρική Εικόνα και το Βλέμμα του Θεατή: Γύρω από την Πρόσληψη του Θεάτρου στην Εκπαίδευση

10:45 π.μ. *Παντελής Ιωακείμης*, Ένα Εκπαιδευτικό Σενάριο με Δράσεις Θεατρικής Αγωγής

11:15 π.μ. *Ευαγγελία Αραβανή, Φιλία Αμαργιωτάκη*, Ποίηση και Θεατρική Τέχνη στο Νηπιαγωγείο: Ο Ποιητικός Λόγος Συναντά τη Θεατρική Εμπύχωση

11:45 π.μ. Διάλειμμα

12:15 μ.μ. *Τηλέμαχος Μουδατσάκης, Μιχάλης Κολιοραδάκης*, Εργαστήρι Αγωγής Προφορικού Λόγου: Η Διορθωτική Μέθοδος

1:00 μ.μ. *Ελένη-Τόνια Κοντογιάννη*, Ο Λόγος του Μεγάλου η Σιωπή του Μικρού (Δρώμενο)

Συμμετέχουν: *Αμαργιωτάκη Φιλία, Βαμβάκη Άννα, Βελίγγου Μαρία, Βίγλη Νεκταρία, Βολτυράκη Μαρία, Επταμηνίτη Φωτεινή, Καραπασιά Αντωνία, Κατσοπρινάκη Άννα, Ντεράκη Αικατερίνη, Παπαστεφανάκη Μαρίνα, Τσακασιάνου Παρασκευή.*

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Κατηγορίες Αισθητικών Δραστηριοτήτων: Παραδείγματα για τη Θεατρική Αγωγή
Μαρίνα Σωτηροπούλου - Ζορμπαλά

Ποιοι είναι οι εκπαιδευτικοί ρόλοι που πρέπει να αποδίδονται στις τέχνες, όταν ενσωματώνονται στα Προγράμματα Σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης; Στην παρούσα εργασία επιχειρείται, απαντώντας στο ερώτημα αυτό, να σχηματιστεί μια μεθοδολογική βάση, στην οποία οι μη εξειδικευμένοι στην αισθητική αγωγή εκπαιδευτικοί, δηλαδή ο νηπιαγωγός και ο δάσκαλος, να μπορούν να στηρίζονται, για να αξιοποιούν παιδαγωγικά τις τέχνες, στο πλαίσιο του διδακτικού τους έργου. Αρχικά, παρατηρήθηκε ότι οι ρόλοι που παίρνουν οι αισθητικές και πιο συγκεκριμένα οι θεατρικές δραστηριότητες, στο πλαίσιο των σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου, είναι αυτοί του διδακτικού αντικειμένου και του διδακτικού μέσου. Στους δύο αυτούς ρόλους αντιστοιχούν ισάριθμες διδακτικές καταστάσεις, η «διδασκαλία της τέχνης» και η «διδασκαλία μέσω τέχνης». Η συνέχεια της

εργασίας βασίστηκε στην άποψη ότι παραμελείται ένας σημαντικός ρόλος που θα μπορούσε να αποδίδεται στις τέχνες, αυτός της διδακτικής προσέγγισης, ο οποίος θα μπορούσε να παραπέμπει σε μία πολύ ωφέλιμη διδακτική διαδικασία προτεινόμενη ως «αισθητική διδασκαλία». Με βάση την υπόθεση αυτή, στο πλαίσιο πιλοτικών εφαρμογών, δοκιμάστηκαν δραστηριότητες θεατρικής αγωγής, με σκοπό να φανούν τα χαρακτηριστικά των τριών εκπαιδευτικών ρόλων της τέχνης που μνημονεύονται, να συγκριθούν και να διασαφηνιστούν τα όρια μεταξύ τους.

Η Θεατρική Εικόνα και το Βλέμμα του Θεατή: Γύρω από την Πρόσληψη του Θεάτρου στην Εκπαίδευση

Ανδρέας Φουντουλάκης

Η θεατρική εικόνα συνιστά, παράλληλα με το θεατρικό λόγο, ένα από τα σημαντικότερα συστατικά των σημειακών αξόνων της θεατρικής παράστασης και των σημασιολογικών παραμέτρων που οι άξονες αυτοί διαθέτουν. Εξίσου σημαντικός για τη διαμόρφωση των παραμέτρων αυτών είναι ο τρόπος, με τον οποίο ο θεατής στρέφει το βλέμμα του στη θεατρική εικόνα και την προσλαμβάνει. Με την πεποίθηση ότι το βλέμμα του θεατή, σε συνάρτηση με το σύνολο της κωδικοποιημένης πολιτισμικής εμπειρίας που αυτό εμπεριέχει, συνιστά ουσιαστικό παράγοντα πρόσληψης και σημασιοδότησης της παράστασης, η μελέτη αυτή εξετάζει κάποιους από τους μηχανισμούς πρόσληψης της θεατρικής εικόνας από το παιδικό κοινό. Με αναφορές σε περιπτώσεις έργων του νεοελληνικού θεάτρου σκιών, καθώς και δισκευών αριστοφανικών κωμωδιών για παιδιά, διαφωτίζεται η λειτουργία των μηχανισμών αυτών, ενώ προσδιορίζονται συνακόλουθοι τρόποι χειραγώγησης του παιδικού κοινού και διαμόρφωσης των αντιληπτικών του φίλτρων. Μέσα από ένα τέτοιο πρίσμα διερευνώνται πτυχές της διδακτικής δυναμικής του θεάτρου στην εκπαίδευση, καθώς και δυνατές εκπαιδευτικές εφαρμογές που απορρέουν από μια τέτοια προσέγγιση.

Ένα Εκπαιδευτικό Σενάριο με Δράσεις Θεατρικής Αγωγής

Παντελής Ιωακειμίδης

Τα τελευταία χρόνια η Πολιτεία φαίνεται να επιμένει στην οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας με τέτοιο τρόπο που α) θα υποστηρίξει τον εκπαιδευτικό καθ' όλη την πορεία της διδασκαλίας ενός αντικειμένου, και β) θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του. Για αυτόν το λόγο, προωθείται ιδιαίτερα η δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων, τα οποία θα περιγράφουν διεξοδικά την πορεία μιας διδασκαλίας στην τάξη και την αξιολόγηση της όλης προσπάθειας, μετά την ολοκλήρωσή της. Με αυτά τα δεδομένα, στην εν λόγω μελέτη επιχειρείται ο σχεδιασμός του μαθήματος μιας διδακτικής ενότητας (Η Ελιά), με τη συνδρομή των τεχνικών της δραματικής έκφρασης. Το πρώτο μέρος της εργασίας αναφέρεται αποκλειστικά στον προσδιορισμό της κεντρικής ιδέας του θέματος - με το οποίο θα ασχοληθούμε - και στην καταγραφή του σκοπού και των στόχων της διδακτικής μας ενότητας. Το επόμενο μέρος της μελέτης είναι αφιερωμένο αποκλειστικά στην περιγραφή των δράσεων της Θεατρικής Αγωγής, που θα υλοποιηθούν στην τάξη μας (βλ. παιδαγωγική προσέγγιση, εκτιμώμενη διάρκεια, προετοιμασία, χρήση εποπτικών μέσων κι άλλων υλικών, τρόπος εργασίας των μαθητών κ.ά.). Εν κατακλείδι, προτείνονται τρόποι αξιολόγησης της μαθησιακής διαδικασίας (επίτευξη ή μη των στόχων που τέθηκαν).

Ποίηση και Θεατρική Τέχνη στο Νηπιαγωγείο: Ο Ποιητικός Λόγος Συναντά τη Θεατρική Εμφύχωση

Ευαγγελία Αραβανή, Φιλία Αμαργιωτάκη

Στην παρούσα εισήγηση προτείνεται ένας τρόπος διδακτικής προσέγγισης της ποίησης στην Προσχολική Εκπαίδευση, βασισμένος στην Θεατρική Τέχνη. Επιλέχθηκε ως κείμενο αναφοράς

το ποίημα του Γ. Δροσίνη «Δε θέλω του κισσού - Φωτερά Σκοτάδια» και αξιοποιήθηκαν για τον διδακτικό σχεδιασμό στοιχεία από τη Θεωρία της Λογοτεχνίας και ειδικότερα οι αναγνωστικές θεωρίες, αναφορικά με τη σχέση και τις συνθήκες πρόσληψης κειμένου-αναγνώστη. Παράλληλα, στα πλαίσια της διδακτικής πράξης, για τη διαδικασία προσέγγισης του ποιητικού λόγου χρησιμοποιήθηκε η θεατρική εμφύχωση ως εργαλείο μάθησης, με απώτερο στόχο να δημιουργηθούν κατάλληλες λειτουργικές, αλλά και αποτελεσματικές συνθήκες πρόσληψης του ποιητικού λόγου από τα παιδιά της νηπιακής ηλικίας. Η Δραματική Τέχνη στην εκπαίδευση είναι μία αναγνωρισμένη παιδαγωγική διαδικασία και μια εναλλακτική διδακτική μέθοδος που αποσκοπεί στη δημιουργία της «δραματικής εμπειρίας», στην ανάπτυξη των προσωπικών δεξιοτήτων (έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων με πολλαπλούς τρόπους, ενίσχυση της αυτοέκφρασης και αυτοπεποίθησης, ενεργοποίηση της φυσικής περιέργειας), των κοινωνικών δεξιοτήτων (εξοικείωση με την ομαδική εργασία, ενίσχυση της συνεργασίας και της λεκτικής ή μη επικοινωνίας), στην κατανόηση γεγονότων και εννοιών (βιωματική προσέγγιση, ενίσχυση εμπειρίας) και στην ανάπτυξη του αισθητικού κριτηρίου. Στη σημερινή, λοιπόν, σχολική πραγματικότητα υπάρχει μια αντιφατική λογική σχετικά με τη θέση της Ποίησης, αλλά και γενικότερα της Λογοτεχνίας, στη διδακτική πράξη στην Προσχολική Εκπαίδευση. Εκτιμούμε ότι η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση μπορεί να εφαρμοστεί, ώστε να δημιουργηθεί το ξεχωριστό διδακτικό-μεθοδολογικό πλαίσιο που απαιτείται για την προσέγγισή τους ως αυτόνομων διδακτικών αντικειμένων και τον πολλαπλά σημαντικό ρόλο που θα μπορούσαν να παίξουν στη μαθησιακή διαδικασία με στόχο την ανάπτυξη της αισθητικής απόλαυσης και της αναγνωστικής εμπειρίας των νηπίων.

Εργαστήρι Αγωγής Προφορικού Λόγου: Η Διορθωτική Μέθοδος

Τηλέμαχος Μουδατσάκης, Μιχάλης Κολιοραδάκης

Πρόκειται για ένα εργαστήρι αγωγής του προφορικού λόγου που θα εστιασθεί στην τεμαχιακή κατ' αρχάς άρθρωση και εν συνεχεία στην προφορά, όπως αυτή απαιτείται αφ' ενός στην καθημερινή επικοινωνία, αφ' ετέρου στη σκηνική απόδοση του λόγου (ερμηνεία ρόλων με κείμενα) που είναι και το έσχατο ζητούμενο στις θεατρικές - και όχι μόνον - δράσεις στο σχολείο.

Ο Λόγος του Μεγάλου η Σιωπή του Μικρού (Δρώμενο)

Ελένη-Τόνια Κοντογιάννη

Η μνήμη επιστρέφει στη χαμένη παιδικότητα και αναπλάθει τα τρυφερά μας χρόνια. Τότε που δίναμε φτερά στο στήθος των πραγμάτων, τότε που η αγάπη δεν είχε λόγο να αγαπά, απλά αγαπούσε. Ποιος ήρθε και στάθηκε ανάμεσα σε μας και στα πράγματα; Ποιος μας χώρισε από τα κρίνα του αγρού και τα πουλιά; Η οικογένεια, το σχολείο, η κοινωνία μας φόρεσαν σκονιά εκεί που πρώτα υπήρχαν όνειρα. Ντυθήκαμε τα πρέπει και τα σώπα. Τα πρόσωπά μας γίνανε προσωπεία. Μέσα μας παρούσα η απουσία ενός χαμένου Παραδείσου που λέγεται παιδί. Απόδηχος του χτες το παιχνίδι. Το παιχνίδι που μας έμαθε τη ζωή και μας πλημμύρισε χαρά και γνώση. Δεν έχω ξεχάσει, επιστρέφω, αναζητώ, θυμάμαι και φοβάμαι ακόμη σαν παιδί. Θέλω να κοιμάμαι με ένα φιλί κι ένα τραγούδι.

Υπεύθυνος διοργάνωσης: Α. Φουντουλάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής.

Γραμματειακή υποστήριξη - Πληροφορίες: Α. Διονυσιοπούλου, τηλ. 2831077706 και www.edc.uoc.gr

Γραφιστική επιμέλεια: Κ. Νύκταρης, Μέλος Ε.Τ.Ε.Π. Εργαστηρίου Θεατρικής και Εικαστικής Παιδείας.

Χορηγοί: Πανεπιστήμιο Κρήτης - Διδασκαλείο Νηπιαγωγών, Βιβλιοπωλείο Κλαρινάκης.